

2. Марущак А., Васютіна Т. Підготовка майбутніх учителів до реалізації змісту освітніх галузей державного стандарту початкової загальної освіти //Розвиток педагогічної освіти: реалії та перспективи: Збірник наукових статей / за ред. проф. І.М. Шапошнікової. – К.: Вид-во НПУ імені М.П.Драгоманова, 2015.

Вікторія Берчак

викладач кафедри хімії, екології та методики їх навчання

ДОСЛІДЖЕННЯ СЕЛИТЕБНИХ ДОЛИННО-РІЧКОВИХ ЛАНДШАФТІВ У ПРАЦЯХ УКРАЇНСЬКИХ ТА ЗАРУБІЖНИХ ВЧЕНИХ

Дослідженню селитебних ландшафтів приділяється достатньо уваги. Сьогодні, поселення вивчаються не лише з позиції історії, розвитку господарства, архітектури, культури, релігії та звичаїв, а й із ландшафтознавчого погляду. Підтвердженням цього є праці географів та ландшафтознавців. Ретроспективний аналіз заселення, господарського освоєння та антропогенної трансформації ландшафтів фізико-географічних районів Поділля здійснили Л. І. Воропай та М. О. Куниця [3]. Уваги заслуговують публікації Г. І. Денисика [4; 5; 6; 7; 8], у яких вчений дає визначення селитебних ландшафтів, обґрунтовує їх структуру, типологію, критерії виокремлення, розглядає проблеми трансформації ландшафтів під дією селитебного процесу та обґрунтовує можливості їх реконструкції [6; 8]. Заслугує на увагу розділ колективної монографії «Середнє Побужжя», де Ю. В. Яцентюк детально описує типи селитебних ландшафтів, які сформувалися у межах згаданої території [12]. Низка дослідників вивчає відокремлено сільські, містечкові та міські ландшафтні комплекси, обґрунтовують умови їх формування та функціонування [1; 2; 4; 9; 10].

Серед закордонних публікацій, варто звернути увагу на дисертаційне дослідження О. М. Шевцової «Долинные ноохоры: опыт социо-ландшафтного исследования», у якому, серед іншого, описується долинний чинник формування селитебних ландшафтів [11].

У дослідженнях закордонних науковців активно обговорюється проблема оптимізації селитебного простору за умов стрімкої урбанізації. Найчастіше зустрічаються публікації, в яких вчені пропонують пропозиції практичного характеру та описують власний досвід щодо організації ландшафтів населених пунктів. Дослідження ландшафтів європейських міст показали, що вони вразливі для екстремальних водних режимів річок (повеней і паводків). Водна інфраструктура європейських мегаполісів не

здатна адаптуватися до сучасних змін навколишнього середовища. Тому, міста потребують крос-секторальних, інтегрованих та децентралізованих підходів до управління міським водним циклом [13]. Аналіз науковцями просторових і часових змін ландшафтів та ступеня їх вразливості, на прикладі басейну річки Ціньї, показав, що площі міських і сільських ландшафтів активно збільшуються завдяки зменшенню площ сільськогосподарських угідь, лісів і пасовищ. Ці дані можна враховувати для розуміння еволюції ландшафтів та мінімізації потенційних екологічних наслідків урбанізації [15].

Австралійські науковці, досліджуючи міські ландшафти на основі соціологічного опитування, зробили висновок, що більшість респондентів надають перевагу зеленому простору (парки, сквери, садові ландшафти) у містах. На думку більшості населення м. Мельбурн, міські райони із густою рослинністю забезпечують складне середовище існування для дикої природи, тому це дає можливість так проектувати ландшафти, щоб вони приносили користь і людям, і природі [14].

Важливими елементами мережі зеленої інфраструктури румунських міст вчені вважають міські ліси. Їх розглядають як стратегічні об'єкти, які надають багато переваг для суспільства і підвищують якість життя. На підставі проведених досліджень науковцями виявлено два типи найпоширеніших моделей міського планування в безпосередній близькості від міських лісів: один із високою часткою забудованого простору (27,68%), інший – із відкритим простором, де землі сільськогосподарського призначення є найпоширенішим видом природокористування (19,19%). Із цього випливає, що інтеграція управління міськими лісами в плануванні міст є одним із важливих завдань забезпечення сталого розвитку міст Румунії [16].

Дослідники зі Швейцарії, провівши відповідні дослідження, встановили, що більшість населення країни надають перевагу сільським ландшафтам, рідше для життя обирають території біля великих міст. Експерти з міського планування та охорони природи навпаки вважають міські ландшафти комфортнішими для життя. Отримані науковцями результати підкреслюють необхідність обмеження міських територій при плануванні землекористування у Швейцарії [17].

Список використаних джерел:

1. Безлатня Л. Селитебні ландшафти міжзонального геоекотону «Лісостеп – Степ» Правобережної України та можливі шляхи їхньої реконструкції [Текст] / Любов Безлатня // Вісник Львівського університету. Серія географічна. – 2014. – Випуск 48. – С. 209–214.
2. Буряк-Габрись І. О. Містечко : етимологія терміну і критерії виокремлення містечкових ландшафтів [Текст] / І. О. Буряк-Габрись //

- Наукові записки Вінницького педуніверситету. Серія : Географія. – 2013. – Вип. 25. – С. 52–57.
3. Воропай Л. И. Селитебные геосистемы физико-географических районов Подолии [Текст] / Л. И. Воропай, М. Н. Куница. – Черновцы : ЧГУ, 1982. – 92 с.
 4. Денисик Г. І. Антропогенне ландшафтознавство [Текст]: навчальний посібник. Частина І. Загальне антропогенне ландшафтознавство / Г. І. Денисик. – Вінниця : Вінницька обласна друкарня, 2014. – 334 с.

Марія Бешлей
Науковий керівник:
к. п. н., доц. Приймач Н.В.

**«ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ У ТВОРЧОСТІ
ПИСЬМЕННИКІВ КРЕМЕНЕЧЧИНИ ПОЧАТКУ ХХ СТ. (НА
ПРИКЛАДІ ТВОРЧОСТІ О. НЕПРИЦЬКОГО-ГРАНОВСЬКОГО ТА
Ю. ВАВРОВОГО)»**

Патріотичне виховання підростаючого покоління на теренах Західної України на початку ХХ ст. відбувалося в складних умовах. Посилення соціального, політичного і національного гноблення, активізація національного-визвольного руху сприяли тому, що ідеї національного, естетичного і морального виховання висвітлювались на сторінках заборонених у той час літературних текстів.

Педагогічна думка і педагогічні погляди письменників формувалися під гнітом двох держав, котрі так чи інакше впливали на освіту і виховання українського населення. Тотальний контроль російської імперії, а згодом Польщі, створювали умови, які сприяли знищенню незалежності, унеможлилювали прояви державності, і як наслідок, це стало стимулом для революційної боротьби українського народу.

Незважаючи на заборони і переслідування в умовах національного гніту, народжувались люди з високою свідомістю, педагогічні погляди яких згодом стали загальноукраїнським надбанням. Саме у цих умовах і з'явилися твори Ю. Ваврового та О. Неприцького-Грановського.

Особливої уваги заслуговує постать українського громадського діяча, поета О. Неприцького-Грановського. Він народився у селі Великі Бережці, де і сформувався його світогляд та любов до всього українського [5, с. 49]. Згодом, це втілилось у написанні таких збірок, як: «Пелюстки надій» (1910), «Намистечко сліз» (1911), «Акорди» (1914) [7, с. 93].

Активна діяльність О. Неприцького-Грановського викликає занепокоєння у царської Росії, і поет підпадає під контроль влади. Щоб уникнути ув'язнення, він змушений покинути Україну і у 1913 році